

Отримано: 07 грудня 2016 р.

Прорецензовано: 10 грудня 2016 р.

Прийнято до друку: 14 грудня 2016 р.

Харчук Ю. Ю. Управлінський облік за центрами відповідальності та його роль в обліково-аналітичному забезпеченні економічної безпеки вищих навчальних закладів державної та комунальної власності в Україні / Ю. Ю. Харчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. – Острог: Вид-во НУ«ОА», грудень 2016. – № 3(31). – С. 186–192.

УДК: 657.631.6: 336.61(477)

JEL-класифікація: I 12 – 23; M 41

Харчук Юлія Юріївна,

кандидат економічних наук, старший викладач кафедри фінансів, обліку і аудиту
Національного університету «Острозька академія»

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЗА ЦЕНТРАМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЙОГО РОЛЬ В ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ДЕРЖАВНОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті уточнено сутність управлінського обліку за центрами відповідальності та економічної безпеки вищих навчальних закладів державної та комунальної власності. Визначено роль управлінського обліку за центрами відповідальності в обліково-аналітичному забезпеченні економічної безпеки ДВНЗ України. Розроблено рекомендації щодо покращення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки ДВНЗ України в контексті підвищення якості організації та здійснення управлінського обліку за центрами відповідальності шляхом узагальнення теоретичних й оцінки практичних аспектів досліджуваної тематики.

Ключові слова: вищі навчальні заклади державної та комунальної власності, управлінський облік, центр відповідальності, економічна безпека, управлінський облік за центрами відповідальності, обліково-аналітичне забезпечення економічної безпеки ДВНЗ.

Харчук Юлия Юрьевна,

кандидат экономических наук, старший преподаватель кафедры финансов, учета и аудита
Национального университета «Острозьская академия»

УПРАВЛЕНЧЕСКИЙ УЧЕТ ЗА ЦЕНТРАМИ ОТВЕТСТВЕННОСТИ И ЕГО РОЛЬ В УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОМ ОБЕСПЕЧЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ УЧРЕЖДЕНИЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ И КОММУНАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В УКРАИНЕ

В статье уточнена сущность управленческого учета за центрами ответственности и экономической безопасности высших учебных учреждений государственной и коммунальной собственности. Определено роль управленческого учета за центрами ответственности в учетно-аналитическом обеспечении экономической безопасности ГВУУ Украины. Разработаны рекомендации относительно улучшения учетно-аналитического обеспечения экономической безопасности ГВУУ Украины в контексте повышения качества организации и осуществления управленческого учета за центрами ответственности путем обобщения теоретических и оценки практических аспектов исследуемой тематики.

Ключевые слова: высшие учебные учреждения государственной и коммунальной собственности, управленческий учет, центр ответственности, экономическая безопасность, управленческий учет за центрами ответственности, учетно-аналитическое обеспечение экономической безопасности ГВУУ.

Yulia Kharchuk,

PhD in economic science, senior lecturer at the Department of Finance, Accounting and Audit
of the National University of Ostroh Academy

MANAGEMENT ACCOUNTING AFTER THE RESPONSIBILITY CENTERS AND ITS ROLE IN ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT MANAGEMENT OF ECONOMIC SECURITY OF STATE AND COMMUNAL HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS IN UKRAINE

The essence of management accounting after the responsibility centers and economic security of state and communal higher educational establishments in Ukraine has been specified in the article. The role in management accounting after the responsibility centers and accounting and analytical support management of economic security of the state higher educational establishments has been determined. The recommendations concerning the improvement of accounting and analytical support management of economic security of higher educational establishments in the context of upgrading organization and realization of management accounting after the responsibility centers by generalization of theoretical and estimation of practical aspects of the proved subject has been developed.

Key words: state and communal higher educational establishments, management accounting, responsibility center, economic security, management accounting after responsibility centers, accounting and analytical support management of economic security of state and communal higher educational establishments.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку національної економіки України, в умовах політично-фінансової кризи та необхідності зниження ціни соціальної помилки управлінських рішень, особливо актуальності набуває потреба змін усталених підходів до управління вищими навчальними закладами державної та комунальної власності (далі — ДВНЗ). З огляду на це, навчальним закладам із метою якісного обліково-аналітичного забезпечення своєї економічної безпеки доцільно ухвалювати виважені та обгрунтовані управлінські рішення щодо формування доходів (за рахунок асигнувань із державного та/або місцевих бюджетів і власних надходжень) і раціонального розподілу видатків (витрат, затрат).

Своєю чергою, економічний розвиток України, підвищення рівня соціальної захищеності її населення вимагає суттєвих змін щодо практичної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, знання та вміння яких залежать від якості надання освітніх послуг ДВНЗ. Проте сучасні умови діяльності навчальних закладів, особливо камерального типу (зменшення кількості та зниження рівня платоспроможності абітурієнтів; неоптимальна мережа ДВНЗ; відсутність дієвих зв'язків із роботодавцями; втрата фінансової стійкості в результаті неналежного фінансування; недосконалість чинних механізмів організації й здійснення фінансового та управлінського обліку; вихід на ринок освітніх послуг України зарубіжних навчальних закладів) зумовлюють необхідність оптимізації процесу обліково-аналітичного забезпечення їхньої економічної безпеки в контексті управлінського обліку за центрами відповідальності (далі — ЦВ), що підтверджує актуальність та своєчасність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Організаційно-облікові та фінансово-аналітичні аспекти діяльності ДВНЗ в Україні розкрито у працях вітчизняних науковців: Й. Бескида, Т. Боголіб, Т. Єфименко, М. Куцинської, Т. Кондрашової, С. Левицької, Н. Наумової, С. Свірко, І. Стеців, В. Студінського, Г. Тюленєва, Р. Федіва та інших. Питання ресурсного забезпечення та управління ДВНЗ, стратегії та оцінки їхньої економічної безпеки та фінансової стійкості розглянуто в роботах зарубіжних учених: О. Арзякової, А. Белякова, Б. Джоунстона, П. Друкера, Н. Кельчевської, Е. Моргана, Е. Попова, Д. Пузанкова, И. Хахонової та інших.

Водночас питання організації та здійснення управлінського обліку за ЦВ та його ролі в обліково-аналітичному забезпеченні економічної безпеки ДВНЗ недостатньо вивчені на сучасному етапі та потребують додаткових досліджень.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в розробці рекомендацій щодо покращення обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки ДВНЗ України в контексті підвищення якості організації й здійснення управлінського обліку за ЦВ шляхом узагальнення теоретичних та оцінки практичних аспектів обраної тематики.

Виклад основного матеріалу. В сучасній економічній системі облікова інформація в середньому впливає на 88–90% управлінських рішень як на макро-, так і на мікрорівні, відображаючи господарські процеси у вигляді натуральних і вартісних показників. Управління ДВНЗ передбачає формування відповідної інформаційної системи, з використанням даних якої управлінські рішення будуть обгрунтовані. За такого підходу управлінський облік в обліково-аналітичному забезпеченні економічної безпеки ДВНЗ — це частина інформаційної системи, функціонування якої надає можливість формувати релевантну інформацію, придатну для використання на всіх рівнях управління навчальними закладами, відповідно до повноважень керівників цих рівнів, спрямованих на підвищення якості освіти.

В умовах зростання конкуренції між ДВНЗ за абітурієнта та фінансові ресурси на покриття поточних та капітальних видатків, під економічною безпекою навчальних закладів слід розуміти такий стан їхньої економіки, що надає змогу зберігати стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз і гарантує стабільне функціонування й динамічний розвиток [5; 6].

Щодо обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки ДВНЗ, то, на нашу думку, це високий рівень аналітики обліку та оцінки їхніх господарських операцій, які формують доходи, видатки (витрати, затрати), фінансові результати в розрізі всіх видів діяльності навчальних закладів, впливаючи на ефективність і результативність управлінських рішень щодо використання отриманих (залучених) коштів. Мета зазначеного процесу полягає в отриманні оперативної та об'єктивної інформації за всіма господарськими операціями ДВНЗ, що формують їхню економічну безпеку в поточному періоді й у перспективі. Таким чином, можемо стверджувати, що ДВНЗ із високим рівнем економічної безпеки мають абсолютну фінансову стійкість, займають перші позиції в рейтингах ВНЗ України, користуються попитом на національному та світовому ринках освітніх послуг, випускають висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців на вітчизняному й міжнародному ринках праці, а також вирізняються якістю організації та здійснення фінансового й, зокрема, управлінського обліку.

Розглядаючи особливості обліково-аналітичного забезпечення діяльності ДВНЗ, слід зазначити, що термін «управлінський облік» виник у 50–60-ті роки ХХ століття в англійських країнах. Остаточно професійна сфера сформувалася в 1972 році, коли Національна асоціація бухгалтерів (США) розробила і затвердила стандарт професійних іспитів з управлінського обліку — Certificate of Management Accounting. В Україні цей термін з'явився в 1990-ті рр., разом із першими підручниками західних авторів, хоча сама

діяльність, що входить до предмету управлінського обліку, була досить добре розвинена в умовах доринкової радянської економіки [4].

До основних завдань належного та якісно організованого управлінського обліку діяльності ДВНЗ, з метою забезпечення достатнього рівня їхньої економічної безпеки, на нашу думку, слід віднести:

1) збір, обробку, узагальнення, зберігання та передачу необхідної інформації для оперативного управління ДВНЗ та прийняття оптимальних управлінських рішень щодо оптимізації процесу шляхом регулювання структури активів та пасивів навчальних закладів;

2) перевірку законності та ефективності використання майна;

3) підбиття підсумків господарської діяльності ДВНЗ та оцінку її ефективності в розрізі видів й структурних підрозділів, які виконують відповідні функції, надаючи послуги освітнього і неосвітнього характеру;

4) складання внутрішніх звітів, інформація яких призначена для керівників ДВНЗ, а також інших внутрішніх користувачів;

5) раціональне калькулювання собівартості надання послуг освітнього та неосвітнього характеру;

6) розробку планів (прогнозів, стратегій діяльності та інноваційного розвитку) на коротко- та довготермінову перспективу залежно від рівня організації діяльності.

Однак доцільно зауважити, що на сучасному етапі розвитку України управлінський облік, який дозволяє генерувати інформацію про доходи і видатки (витрати, затрати) за центрами їх виникнення і відповідальності, а також калькулювати належним чином бюджетні послуги в ДВНЗ практично відсутній. Тому, з метою належного обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки ДВНЗ, отримання деталізованої оперативної інформації з питань оцінки ефективності діяльності їхніх підрозділів, керівництву навчальних закладів необхідно якісно організувати управлінський облік за ЦВ. Метою зазначеного вище обліку є задоволення інформаційних потреб внутрішнього управління ДВНЗ, що дає можливість оперативно контролювати затрати та фінансові результати діяльності на різних рівнях.

Відповідно до досліджень І. М. Хахонової [8, с. 54] управлінський облік за ЦВ доцільно здійснювати за наявності таких трьох умов:

1) установа здійснює свою діяльність як єдине ціле;

2) управлінський облік функціонує паралельно з традиційною системою бухгалтерського, зокрема фінансового, обліку;

3) в установі чітко визначені сфери відповідальності.

Важливо зазначити, що назва центру розкриває основні завдання його функціонування. Що ж до центрів відповідальності ДВНЗ, то ними є їхні структурні підрозділи. Так, Н. О. Наумова [3, с. 10–12] виділяє три типи ЦВ у структурі ДВНЗ:

1) центр інвестицій (ректорат ДВНЗ);

2) центри витрат (структурні підрозділи, що забезпечують навчальний процес ДВНЗ);

3) центри прибутку (структурні підрозділи, що здійснюють підприємницьку діяльність).

Однак, на нашу думку, виокремлення центру прибутку для ДВНЗ є некоректним. Тому, беручи до уваги специфіку їхньої діяльності та з метою забезпечення належного рівня й якості обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки навчальних закладів, вважаємо за доцільне розглядати такі ЦВ: «Цільове фінансове забезпечення з бюджету», «Отримані кошти від фандрайзингу», «Затрати», «Результативність фінансового забезпечення» (рис. 1).

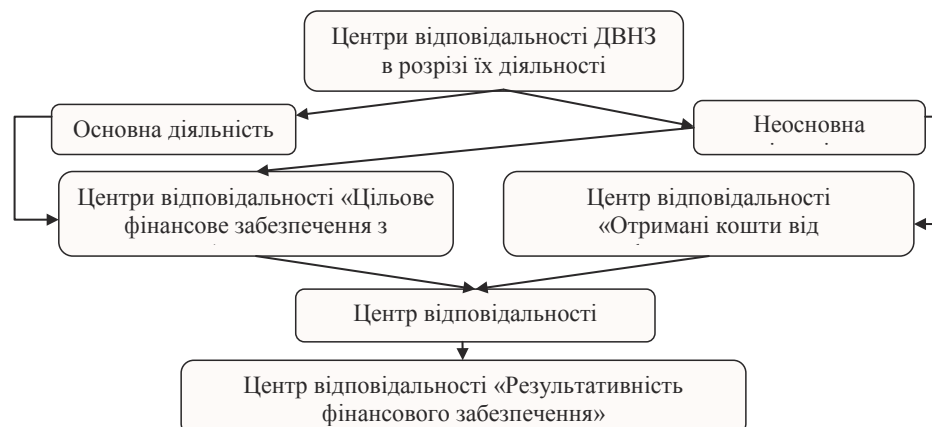

Рис. 1. Центри відповідальності ДВНЗ та інформаційний зв'язок між ними в розрізі їхніх видів діяльності

Джерело: розроблено автором.

Крім цього, слід урахувати, що під терміном «затрати» доцільно розуміти профінансовані витрати або касові видатки. Основними критеріями виділення ЦВ для структурного підрозділу є вплив його діяльності на затрати (фінансове забезпечення, результат), що визначає рівень економічної безпеки ДВНЗ. Таким чином, до ЦВ «Затрати» необхідно зарахувати кафедри та деканати, ЦВ «Цільове фінансове забезпечення з бюджету» – бухгалтерію, кафедри (які мають субрахунки), ЦВ «Результативність фінансового забезпечення» – фінансово-плановий відділ.

З урахуванням міжнародної практики управлінського обліку у процесі виокремлення в середині ДВНЗ центрів відповідальності доцільно враховувати такі фактори:

1) кожному ЦВ визначена своя сфера відповідальності (призначені посадові особи повинні нести відповідальність тільки за ті питання (показники), які вони можуть контролювати і на величину яких можуть впливати);

2) для кожного ЦВ повинні бути встановлені одиниці виміру: перелік показників, доступних для розрахунку, забезпечених надійними джерелами інформації, а також визнаних у формах звітності (для більшості випадків – у внутрішній) [7].

У складі професійних обов'язків працівників, які несуть відповідальність за певний ЦВ, повинно бути передбачено їх обов'язкову участь у розробці внутрішніх форм звітності, складанні графіка її подання, формуванні кошторису (йдеться не про кошторис доходів та видатків ДВНЗ, а про кошторис реалізації бюджетних коштів на певному етапі (певній ланці за визначеним переліком показників тощо)).

Оскільки основна статутна діяльність ДВНЗ в Україні більшою мірою фінансово забезпечується за рахунок асигнувань із державного та/або місцевих бюджетів, то для реалізації своїх завдань і функцій, які здійснюються протягом бюджетного періоду, навчальні заклади використовують плани формування та використання фінансових ресурсів, які називаються бюджетами.

Основними елементами бюджетування в ДВНЗ, які забезпечують зв'язок між управлінським обліком за ЦВ та обліково-аналітичним забезпеченням економічної безпеки навчальних закладів, є бюджети кафедр і факультетів та звіти про їх виконання відповідно до критеріїв якості їхньої роботи. Під час розгляду кафедри як центрів відповідальності Т. М. Кондрашовою [2] запропоновано форму бюджету, до якої належить обмежений перелік статей доходу за поточний рік та щоквартально, а також деталізовано перелік статей затрат за показниками «Наука» та «Освіта», зокрема: оплата праці, нарахування на оплату праці, ремонт устаткування, інші витратні матеріали і предмети постачання (канцтовари, комплектувальні та інші витратні статті), інші поточні затрати, відрядження, придбання устаткування, які безпосередньо пов'язані з показниками якості діяльності підрозділу за зазначеними показниками.

М. В. Куцинська [1] у своєму дисертаційному дослідженні критикує попередницю за розгляд кафедр лише як центрів затрат і доводить, що вони є змішаними ЦВ за затратами та доходами, що, на нашу думку, є більш правильним підходом. Автор основний акцент робить на деталізації доходів кафедр, залежно від їхньої участі в підготовці студентів різних спеціальностей з урахуванням усіх форм навчання та освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Проте в запропонованій М. В. Куцинською вдосконаленій формі бюджету кафедри немає бажаної деталізації всіх можливих джерел доходів та статей затрат, оскільки науковець обмежується такими статтями бюджету як: доходи всього, зокрема:

а) від здійснення освітньої діяльності всього, конкретно:

1) від участі в підготовці студентів спеціальності №1;

2) від участі в підготовці студентів спеціальності №2; ...

б) від здійснення наукової діяльності;

в) від здійснення інших видів діяльності;

г) затрати всього, зокрема на: заробітну плату; нарахування на заробітну плату; ремонт устаткування; витратні матеріали; відрядження; послуги зв'язку; придбання устаткування; інші поточні затрати.

З цього очевидно, що форма бюджету, а відтак і форма звіту про його виконання для кафедр та факультетів ДВНЗ потребують удосконалення. Так, рекомендовану нами форму бюджету кафедри навчального закладу на рік подано в таблиці 1.

Крім цього, бюджети підрозділів ДВНЗ, конкретно кафедр, так й інші форми управлінської звітності повинні складатися із дотриманням таких вимог як: адресності, релевантності, співставності стратегічної й тактичної інформації, гнучкості, своєчасності, пріоритетності, аналітичності [9].

Таблиця 1

Рекомендована форма бюджету кафедри ДВНЗ на 20– р. (код та/або назва кафедри)

Статті бюджету кафедри ДВНЗ, тис. грн	Всього	За кварталами			
		I	II	III	IV
Доходи всього, зокрема:	1291,00	335,50	362,50	266,00	327,00
А. Від здійснення основної (освітньої) діяльності всього, зокрема:	1103,00	287,50	337,50	196,00	282,00
1. Від участі у підготовці студентів спеціальності № 1, зокрема:	765,00	200,00	235,00	135,00	195,00
1.1. Держзамовлення за кошти загального фонду.	495,00	125,00	145,00	95,00	130,00
1.2. Контрактної форми навчання за кошти спеціального фонду.	270,00	75,00	90,00	40,00	65,00
2. Від участі у підготовці студентів спеціальності № 2, зокрема:	338,00	87,50	102,50	61,00	87,00
2.1. Держзамовлення за кошти загального фонду.	247,50	62,50	72,50	47,50	65,00
2.2. Контрактної форми навчання за кошти спеціального фонду	90,50	25,00	30,00	13,50	22,00
3.
Б. Від здійснення наукової діяльності всього, зокрема:	188,00	48,00	25,00	70,00	45,00
1. Отримання грантів на виконання наукових досліджень	70,00	25,00	0,00	0,00	45,00
2. Фінансування освітніх бюджетних програм	50,00	0,00	0,00	50,00	0,00
3. Надходження від проведення всеукраїнських та міжнародних конференцій, семінарів, круглих столів.	25,00	0,00	25,00	0,00	0,00
4. Надходження від видання щорічних, щоквартальних збірників наукових праць, науково-практичних журналів, вісників.	43,00	23,00	0,00	20,00	0,00
5.
В. Від здійснення неосновної діяльності всього, зокрема:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.
Затрати всього, зокрема на:	1291,00	335,50	362,50	266,00	327,00
1. Заробітну плату всього, зокрема:	778,98	224,79	210,25	154,28	189,66
1.1. Науково-педагогічних кадрів	743,60	218,08	199,38	146,30	179,85
1.2. Методистів та старших лаборантів	35,38	6,71	10,88	7,98	9,81
2. Нарахування на заробітну плату всього, зокрема:	232,38	60,39	65,25	47,88	58,86
2.1. Науково-педагогічних кадрів	141,28	41,43	37,88	27,80	34,17
2.2. Методистів та старших лаборантів	6,72	1,27	2,07	1,52	1,86
3. Придбання товарів та послуг всього, зокрема:	31,50	7,50	8,00	3,00	13,00
3.1. Канцтовари	13,00	2,00	4,00	1,00	6,00
3.2. Комплектуючі	11,00	4,00	2,00	1,00	4,00
3.3. Послуги зв'язку (стаціонарний, мобільний телефони, Інтернет)	7,50	1,50	2,00	1,00	3,00
3.4.
4. Затрати на відрядження всього, зокрема:	24,00	8,00	7,00	3,00	6,00
4.1. В межах країни	17,00	6,00	5,00	2,00	4,00
4.2. За кордон	7,00	2,00	2,00	1,00	2,00
5. Інші поточні затрати	224,15	34,83	72,00	57,84	59,48

Джерело: розроблено автором.

Оскільки управлінський облік за ЦВ базується на основі бухгалтерського, зокрема фінансового, обліку, то одним із основних питань методики є введення субрахунків обліку операцій, які мають бюджетне цільове фінансове забезпечення. Рекомендації щодо аналітичного обліку на прикладі діяльності центру затрат ДВНЗ – виконавців бюджетних програм наведено в таблиці 2.

Таблиця 2

Аналітичний облік у розрізі центру затрат ДВНЗ-виконавців бюджетних програм

№ з/п	Субрахунок	Назва рахунку	Напрямок аналітичного забезпечення
Центр затрат			
1	32/n.m*	Рахунки в казначействі	Передбачені кошторисом фактичні видатки, зобов'язання за якими погашено, за кодами економічної класифікації, місцями виникнення, в розрізі етапів виконання програми, виконавців.
2	35/n.m	Розрахунки з покупцями та замовниками	
3	36/n.m	Розрахунки з різними дебіторами	
4	63/n.m	Розрахунки за виконані роботи	
5	64/n.m	Розрахунки із податків і зборів	
6	65/n.m	Розрахунки із страхування	
7	66/n.m	Розрахунки з оплати праці	
8	67/n.m	Розрахунки за іншими операціями і кредиторами	
9	68/n.m	Внутрішні розрахунки	

Джерело: розроблено автором на основі [7].

n.m* – субрахунок аналітичного обліку певної бюджетної програми (n) за характером затрат (m): місцями виникнення, елементами, етапами робіт тощо.

Своєю чергою внутрішня звітність для ЦЗ вищих навчальних закладів державної та комунальної власності повинна передбачати моніторинг раціонального використання цільового бюджетного фінансового забезпечення: відстежувати зобов'язання з працівниками, сторонніми підприємствами та установами (організаціями), що виникають у процесі виконання бюджетних програм. Проте ДВНЗ зобов'язані не лише раціонально використовувати такі кошти, а ще й ефективно ними управляти, щоб досягти встановлених соціально-економічних цілей. Тому для ДВНЗ актуальною є потреба в оптимізації затрат. Її можна досягти шляхом:

– розподілу затрат на загальноузовівські (центральної субрахунок) і затрати підрозділів (спеціальні субрахунки);

– відкриття бухгалтерськими службами ДВНЗ спеціальних субрахунків для конкретних підрозділів (ректорат, факультети, інститути, кафедри, науково-дослідні лабораторії, бібліотека, спортивні комплекси, культурно-мистецькі центри, адміністративно-господарські підрозділи, видавничі відділи, і тому подібне) і напрямів діяльності: навчально-виховна, наукова, адміністративно-господарська, науково-дослідна, профорієнтаційна робота та інше;

– контролю за раціональним використанням фінансових ресурсів (внутрішній рівень контролю: ректор, головний бухгалтер, директор фінансово-планового відділу; зовнішній контроль: Державна казначейська служба України, Міністерство освіти і науки України тощо).

Висновки. Отже, виходячи із сутності управлінського обліку та економічної безпеки ДВНЗ, основної мети належного її обліково-аналітичного забезпечення в контексті підвищення якості організації та здійснення управлінського обліку за ЦВ, вважаємо за доцільне:

– створення прозорих фінансово-економічних механізмів цільового накопичення та адресного використання коштів у межах широкого впровадження управлінського обліку діяльності ДВНЗ;

– забезпечення поглибленої аналітики за рахунками обліку доходів (асигнувань із державного та/або місцевих бюджетів України, власних надходжень, зокрема за рахунок фандрайзингу) та видатків (витрат, затрат);

– налагодження співпраці з роботодавцями (особливо випускниками ДВНЗ) щодо здійснення ними інвестицій, пов'язаних із забезпеченням проведення наукових досліджень та розробок, модернізації матеріально-технічної та інформаційно-ресурсної бази навчальних закладів;

– оптимізацію мережі ДВНЗ та забезпечення конкурентоспроможності вищої освіти України у світовому освітньому просторі з метою мінімізації впливу висококваліфікованих професорсько-викладацьких кадрів та обдарованих абітурієнтів за кордон у пошуках кращих умов праці та навчання.

Реалізація вище перерахованих заходів, як на рівні самих ДВНЗ України, так і сфери вищої освіти й суспільства загалом, сприятиме підвищенню якості обліково-аналітичного забезпечення високого рівня економічної безпеки навчальних закладів, а відтак покращенню інтелектуального потенціалу країни.

Література:

1. Куцинська М. В. Інформація управлінського обліку в аналізі ефективності діяльності державних вищих навчальних закладів : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 / М. В. Куцинська. – К., 2012. – 170 с.

2. Кондрашова Т. М. Управлінський облік в державних вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.09 [Електронний ресурс] / Т. М. Кондрашова. – К., 2007. – 25 с. – Режим доступу : <http://www.librar.org.ua>.
3. Наумова Н. А. Собственные доходы ВУЗа как объект управленческого учета / Н. А. Наумова // Университетское управление. – 2005. – № 2. – С. 10–15.
4. Предко І. Ю. Управлінський облік в умовах диверсифікації [Електронний ресурс] / І. Ю. Предко // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – Житомир, 2009. – № 3 (32). – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Natural/Vzhdtu/econ/2009_3/32.pdf.
5. Стеців І. С. Економічна безпека ВНЗ : сутність та особливості планування / І. С. Стеців // Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення і проблеми розвитку : Вісник Національного університету «Львівська політехніка» – Випуск № 691. – 2010 – С. 218–222.
6. Тюленев Г. Д. Оцінювання економічної безпеки вищих навчальних закладів в Україні / Г. Д. Тюленев // — [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://thesis.at.ua/publ/15_11_15_12_2013_r_menedzhment_rozvitok_teoriya_ta_praktika/tjulenev_g_d_ocinjuvannja_ekonomichnoji_bezpeki_vishhikh_navchalnih_zakladiv_v_ukrajini/9-1-0-270.
7. Федів Р. Є. Облік і аналіз використання бюджетних коштів на виконання цільових програм: дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / Ростислав Євгенович Федів. – К., 2011. – 182 с.
8. Хахонова И. Н. Принципы организации управленческого учета денежных потоков по центрам ответственности / И. Н. Хахонова // Современные наукоемкие технологии. – 2006. – № 1 – С. 53–56.
9. Харчук Ю. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової стійкості вищих навчальних закладів державної та комунальної власності : дис. канд. економічних наук : 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» / Харчук Юлія Юріївна. – Київ, 2014. – 208 с.